

דף פ"ז

הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים, באברים שהאש משלה בהם והתקשו ופירשו קודם חצות והחזירם אחר חצות. רבה אמר, שכשמגיע חצות של הלילה השני עושה אותם כמעוכלים¹³⁸⁰. רב חסדא אמר, הם נעשים כמעוכלים בעליית עמוד השחר. אמרו בי רב, מהו טעמו של רב חסדא¹³⁸¹? שאם חצות שאינו עושה לינה לאותו שעל הארץ, שכל הלילה כשר להעלותן מן הארץ ולמזבח¹³⁸², עושה עיכול לאברים שעל המערכה שהתקשו. כל שכן שעמוד השחר שעושה לינה עושה עיכול¹³⁸³.

פ"י קודם חצות והחזיר לאחר עמוה"ש
עוד נחלקו, מה הדין באברים שהתקשו ופירשו קודם חצות, והחזירם לאחר עמוד השחר. רבה אמר, חצות של הלילה השני עושה אותם כמעוכלים. רב חסדא אמר, אין בהם עיכול לעולם, ויחזיר את כל הפוקעים לאש ומועלים בהם עד שיעשו דשן¹³⁸⁴. הקשה רב יוסף, מניין לנו לומר שכשמגיע חצות האברים נחשבים כמעוכלים רק כשהם בראש המזבח, אולי כשמגיע חצות האברים נחשבים כמעוכלים בכל מקום שהם. וגם אם פירשו מעל המזבח קודם חצות עושה עיכול, ואין מועלים בהם אפילו אם החזירם לאחר חצות. ומארץ ישראל שלחו כהלכה כרב יוסף. וכן נאמרה שמועה שגם רבי חייא בר אבא אמר, שאברים שפירשו קודם חצות והחזירם למזבח אחר חצות לא נהנים ולא מועלים בהם¹³⁸⁵. וגם בר קפרא שנה ברייתא שאומרת, שאם פירשו קודם חצות והחזירם לאחר חצות יוצאים מידי מעילה.

1380 גם אם לא נעשו עדיין פחם.

1381 אע"ג שאמרי בי רב הוא רב הונא ורב חסדא היה תלמידו. שמהם גם רב הונא אמרה ופי' טעמו והש"ס הסתפק בלשון מ"ט דרב חסדא. או מפני שמצאנו שרב הונא היה רגיל לשבח את דבריו. תוס'.

1382 מהכ' "לא ילין חלב חגי עד בקר" אבל כל הלילה ילין.

1383 ורבה לטעמו שאמר בסמוך אין לינה מועלת בראשו של מזבח. ואינו סובר את הק"ו של רב חסדא שאפ' לפרוק מה לחצות שכן עושה עיכול בראשו של מזבח שאם פקע לא יחזיר תאמר בעמוד השחר שאין לינה פוסלת בראשו של מזבח. כך פי' ה"ר מנחם זצ"ל. תוס'.

1384 ואין לומר שעמוד השחר השני יעשה עיכול מק"ו דחצות שהרי אינו עושה לינה אלא לקרבנות היום שלפניו. תוס'.

1385 רבינו היה מפרש שאין נהנים מן התורה כיון שהם לחמו של מזבח. ומ"מ יצא מידי מעילה שכיון דחצות עוכלם נעשית מצותם ולא חזרה בהם מעילה. תוס'.

שאל רב פפא את אביי, מאחר ששלחו מארץ ישראל
שהלכה כרב יוסף¹³⁸⁶. וכן אמר רבי חייא בר אבא, וכן

בר קפרא שנה בברייתא. במה נחלקו רבה ורב חסדא לומר שהגעת
חצות אינה עושה עיכול באברים שלא היו על המזבח? אמר לו אביי,
שנחלקו באברים שמנים, ששומנם מעכב אותם מלהעשות דשן, ואפילו
כשהוקשו אינם כמעוכלים כשהגיע חצות.

האם לינה מועילה בראש המזבח שאל רבא את רבה, האם אברים שהיו בעלות
השחר על המזבח שלא במקום המערכה
נפסלים בלינה או לא. שואלת הגמרא, אם מדובר כשהאברים לא
ירדו מעל המזבח והם נמצאים עליו בבקר, אין ספק שלא ירדו. הרי
אם קדשים לנו בעלות השחר על רצפת העזרה המזבח שעלו על המזבח
אחרי שנפסלו לא ירדו, ומקטירים אותם אפילו שנפסלו. אלא הספק
באברים שירדו מן המזבח לאחר עמוד השחר. האם מותר להעלותם
למזבח, מפני שמדמים את המזבח לשולחן, שאם אינו יכול ליטול את
הלחם והבזיכים בשבת מניחים אותם עד השבת הבאה, שאינם נפסלים
בלינה אפילו אם יעמדו על השולחן ימים רבים¹³⁸⁷. או שמדמים את
המזבח, לקרקע העזרה ולא לשולחן שהוא רצפת בנין ולא כלי שרת.
אמר רבה לרבא, שאין פסול לינה בראשו של מזבח. שואלת הגמרא,
האם רבא קיבל את דברי רבה? ומביאה הגמרא ראיה שרבא לא קיבל
את דברי רבה, ששנינו, איברים שלנו בעזרה, מקטיר אותם והולך כל
הלילה. ובאבר שלן בראשו של מזבח שנינו, שמקטיר אותם והולך
לעולם, שהרי פסולים שעלו לא ירדו.

ואם ירדו האיברים מהמזבח אחרי עלות השחר, רבה אמר שיעלו, ורבא
אמר שלא יעלו, מפני שלינה מועילה בראשו של מזבח ונפסלו, וכיון
שירדו לא יעלו.

1386 פירוש יפה אמר ואין זה פסק הלכה, ולא שייך להק' הלכתא למשיחא שהרי לבסוף מוכח שאין מי שחולק
עליו. תוס'.

1387 וצ"ל שמדייקים שכשנסדר כהלכתו אינו פסול לאחר שבת מהלשון היתרה. שא' שאפי' הוא על השולחן כו'
ומשמע שבא להוסיף אפי' בענין זה. ואין לומר שדוקא משום שנסדר באחד בשבת שלא כהלכתו אינו נפסל. תוס'.

ר"ל שאל האם כלי שרת מקדשים
את הפסולים להקרב

תנו רבנן, נאמר: "וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ
קֹדְשִׁים כָּל הַנִּגַּע בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ" מִכֵּאן

שהמזבח מקדש את הקדשים שנוגעים בו. ומנין שהכבש מקדש¹³⁸⁸?
שנאמר: "וְקִדְשְׁתָּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ". ומנין שכלי שרת מקדשים? מהכתוב:
"כָּל הַנִּגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ". שאל ריש לקיש את רבי וחנון, האם כלי שרת
מקדשים את הפסולים^{1389 1390}. אמר לו רבי יוחנן, ששנינו במשנה שכשם
שהמזבח והכבש מקדשים, כך הכלים מקדשים את הראוי להם. וריש
לקיש אמר לרבי יוחנן שהשאלה שלו לא היתה לענין פדיון אלא אם הם
מקדשים את הפסולים להקרב לכתחילה.

אין ראיה מהמשנה שקיבלו פסולים¹³⁹⁰ אמר לו רבי יוחנן, ששנינו במשנה לעיל
קרבת שקיבלו פסולים וזרקו את דמו שעלו
לא ירדו. והרי הקרבן נפסל מהקבלה? אלא החידוש הוא שאם הפסולים
זרקו אם עלו לא ירדו ולכתחילה לא יעלו, אבל אם כשרים זרקו, כשרים
לכתחילה. מפני שכלי שרת שקיבלו את הדם מקדשים את הפסולים.
אמר לו ריש לקיש, אפשר לומר שהמשנה אומרת שאם פסולים קיבלו,
או שזרקו את הדם אם עלו לא ירדו.

הספק אם אויר מזבח כמזבח¹³⁸⁸ הגמרא מביאה ספק, האם אויר מזבח הוא
כמזבח או לא. כגון שתלה איברים פסולים
באויר ראש המזבח, האם הם כמו שעלו על המזבח ולא ירדו, או שאינו
כמזבח וירדו. ומביאה הגמרא שאויר מזבח כמזבח, ממה ששנינו, כשם
שהמזבח מקדש כך הכבש מקדש. ואם אויר מזבח אינו כמזבח, וגם
אויר כבש אינו ככבש כשמעלים את האימורים מהכבש למזבח הם ירדו

1388 תוס' שואלים לרבי יהודה שאמר שעזרה מקדשת כמזבח למה צ' לכתוב את לרבות כבש אם כשירד ע"ג
רצפה יעלה כ"ש לכבש. וי"ל שאפ' לומר שעזרה מקדשת כמזבח שכשירה להקטיר עליה אבל לא לקדש פסולים.
תוס'.

1389 הוא סבר שהשאלה היתה לענין פדיון כגון מנחה טמאה שקדשה בכלי שרת האם קדשה קדושת הגוף ולא
יוצאת לחולין אע"פ שהיא טמאה או לא קדשה. ושנינו במשנה המנחות והנסכים שנטמאו יש להם פדיון ואם
משקדש בכלי נטמאו אין להם פדיון. רש"י.

1390 תוס' שואלים על פירש"י מהמשנה הלן והיוצא והטמא שנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו כו' אם עלו לא ירדו.
משמע שלכתחילה לא יעלו ואע"ג שהדם התקבל בכשרות בכלי שרת. ועוד כיון שכלי שרת מקדשים את הפסולים
לכתחילה להקרב למה לן דמה ויצא דמה ונטמא לא יעלו לר"ש. ועוד הקשה ה"ר פטר לפרש"י שמפרש שר"י
השיב שדוקא משום שזרקוהו פסולים אחרי שקבלו פסולים אבל קבלו פסולים וזרקוהו כשרים יעלו תחילה ליקרב
איברים שכלי שרת מקדשים לכתחילה להקרב. ממה שא' בפ"ק דמנחות (דף ז.) והא בעי מיניה ריש לקיש מרבי
יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין לכתחילה ליקרב וא"ל אין מקדשין ותיירצו אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין
ליפסל. ור"ת מפרש את הסוגיה בצורה אחרת. תוס'.

מהמזבח. ואימורים פסולים שעלו על המזבח וירדו לא יעלו! ואומרת הגמרא שהכהן גורר את האימורים מהכבש לראש המזבח בלא להרים אותם. שואלת הגמרא, הרי שנינו שיש אויר יש בין הכבש למזבח¹³⁹¹? אומרת הגמרא, שכאשר רובו של האבר נמצא על הכבש כמו שהוא נמצא על הכבש, וכשרובו על מזבח כמו שהוא על המזבח.

יש חיבור לעולים
שואלת הגמרא, שנפשוט את הספק של רמי בר חמא אם יש חיבור לעולים על המזבח או שאין חיבור. האם כשרובם עלו על המזבח ומיעוטם לא עלו על המזבח הולכים אחר הרוב, או שרובם ומיעוטם נחשבים כשני דברים נפרדים. ונפשוט מכאן שיש חיבור לעולים¹³⁹²! ואומרת הגמרא שבאמת אפשר לפשוט מכאן שיש חיבור לעולים.

רבא ב"ח הביא ראיה שאויר מזבח אינו כמזבח ממחשבה בעולת העוף
הקשה רבא בר רב חנן, שאפשר לפשוט שאויר מזבח אינו מזבח, שכן מחשבת חוץ לזמנו פוסלת בעולת העוף, ומליקת עולת העוף נעשית בראש המזבח, הרי שאויר המזבח קלטה¹³⁹³? תמהה רב שימי בר אשי, ומה הקושיא, יתכן שמחשבת חוץ לזמנו פוסלת בעולת העוף, כשאמר הריני מולקה על מנת להורידה למחר ולהעלותה לאחר שנפסלה ולהקטירה. שואלת הגמרא, דבר זה מובן רק לרבא הסובר שלינה מועילה בראשו של מזבח. אבל לרבה שאמר שלינה אינה מועילה בראשו של מזבח, אם יעשה וכ"ש אם רק יחשוב לא תפסל? עונה הגמרא, שלרבה מחשבה פוסלת בעולת העוף, כשאמר הריני מולקה על מנת להורידה קודם עלות עמוד השחר ולהעלותה אחרי עמוד השחר ולהקטירה. וכיון שכשהעולה שנמצאת בעמוד השחר על רצפה נפסלת בלינה, מחשבתו מועילה לפסול את העולה.

הראיה שאויר מזבח כמו מהזאת
אמר רב שימי בר אשי, שאפשר להביא ראיה להיפך, שאויר מזבח כמזבח. שאם אויר

1391 אבל אם אויר מזבח כמזבח יש כנגד אותו אוי אמה סובב שנחשב מזבח ויש מ"ד שאפ' להקטיר עליו. תוס'.
1392 שאם אין חיבור כשהגיע כנגד האויר קמא קמא נפסל. ובכריתות (דף יד) גרסו רינא בלישנא אחרינא תיפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באיברים אחר הרוב או לא הלכו, תיפשוט דיש חיבור. רש"י.

1393 ואפילו אם אומרים שלינה מועילה בראש המזבח, ויקיים את מחשבתו וישהה אותה עד למחר ויקטיר אותה היא בת הקטרה. שהרי פסולים שעלו לא ירדו, ומדוע מחשבת הקטרת למחר פוסלת בה. רש"י.

מזבח אינו כמזבח, כיצד מזים מהדם של חטאת העוף שנמלקת בראש המזבח ונפסלה במחשבת שלא לשמה¹³⁹⁴, שאינו צריך להורידה אפילו שנפסלה במחשבה מפני שכל הפסולים שעלו למזבח לא ירדו¹³⁹⁵. הרי כדי להזות את הדם הוא צריך להגביה אותה ולהתיז. ועוד קשה אם אויר המזבח אינו כמזבח כיצד מזים מהדם של שאר קרבנות פסולים שהעלם על המזבח, לרבן גמליאל שאומר שדם פסול שעלה לא ירד?. ואומרת הגמרא שכאשר הכהן מזה מדם חטאת העוף או כאשר הוא זורק את דם הקרבן מהכלי הוא מגיע עם העוף או עם הכלי במזבח. שואלת הגמרא, הרי כשהכהן מגיע עם העוף במזבח, אינה הזאה אלא מיצוי, וכאשר הוא מגיע את הכלי במזבח אינה זריקה אלא שפיכה? ועוד קשה, שאפילו אם תאמר שצורה כזאת אינה מיצוי ושפיכה. האם כשעושים כך היא דרך הזאה וזריקה?

אמר רב אשי, אין לפשוט מכאן את הספק, שאם הכהן עומד על המזבח ואוחז בידו את הקרבנות הפסולים, המזבח מקדש אותם כיון שהכהן עצמו עומד על המזבח. והספק אם אויר מזבח כמזבח או לא היה, בעומד על הקרקע ותולה אותם בקנה באויר המזבח. ונשארה בגמרא בתיקון.

1394 אבל חטאת העוף אינה נפסלת משום שמלקה בראש המזבח שלא כדינה.

1395 רש"י פירש שק"ל בכל הפסולין (לעיל דף פד.) שאם עלו יזרוק את הדם לכתחילה. וא"ת מנין אמרו שאם עלו לא ירדו קודם זריקה אולי הוא לאחר זריקה. ויש קצת ראייה ממליקת חטאת העוף שאין מטמאה בבית הבליעה שמתירה את האסור. ואם אינו יכול לזרוק לכתחילה במה היא מתירה את האכילה? תוס'.